

BEŞİNCİ ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
NÖVBƏDƏNKƏNAR
XIII SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 100

Milli Məclisin iclas salonu.
14 iyun 2019-cu il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
*Sədri **O.Əsədov** sədrlik etmişdir.*

İclasda Milli Məclisin 107 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 12.03 dəq.)
İştirak edir	97
Yətərsay	83

İclasa dəvət olunmuşlar:

Samir Şərifov, Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri.

Şahin Mustafayev, Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyat naziri.

Mikayıl Cabbarov, Azərbaycan Respublikasının vergilər naziri.

Elman Rüstəmov, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyətinin sədri.

Səfər Mehdiyev, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri.

Tahir Budaqov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri.

Şahin Sadıqov, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İqtisadiyyat və maliyyə-kredit siyasəti şöbəsinin müdiri.

Sevinc Həsənova, Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyat nazirinin müavini.

Vüqar Gülməmmədov, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədri.

Adil Məhərrəmov, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatası sədrinin müavini.

Fazil Fərəcov, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin şöbə müdiri.

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

27. Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

28. “Əhəlinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

29. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

30. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

31. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

32. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

33. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

34. “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

35. “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

36. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsi qaydası haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

27. Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə, Şəmsəddin Hacıyev, Rauf Əliyev, Mikayıl Cabbarov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.16 dəq.)

Lehinə 96

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 96

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.24 dəq.)

Lehinə 102

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 102

Nəticə: Qəbul edildi

28. “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əhliman Əmiraslanov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.25 dəq.)

Lehinə 78

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 2

İştirak edir 80

Nəticə: Yetərsay yoxdur

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.26 dəq.)

Lehinə 100

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 100

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.28 dəq.)

Lehinə 100

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 100

Nəticə: Qəbul edildi

29. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.28 dəq.)

Lehinə 102

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 102

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.29 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

30. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.30 dəq.)
Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	100
Nəticə: Qəbul edildi	

31. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli, Fərəc Quliyev

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.36 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

32. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.37 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

33. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.37 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

34. “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.38 dəq.)
Lehinə	104
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

35. “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Arif Rəhimzadə

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.40 dəq.)
Lehinə	105
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	105
Nəticə: Qəbul edildi	

36. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsi qaydası haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli, Fərəc Quliyev, Elmira Axundova, Əflatun Amaşov, Qüdrət Həsənpuliyev, Qənirə Paşayeva

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 13.09 dəq.)

Lehinə 103

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 103

Nəticə: Qəbul edildi

**Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin Sədri**

O.ƏSƏDOV

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

14 iyun 2019-cu il. Saat 12.

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Oqtay Əsədov sədrlik edir*

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli parlament üzvləri, hörmətli hökumət nümayəndələri! Xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçək.

Qeydiyyat	(saat 12.03 dəq.)
İştirak edir	97
Yetərsay	83

Çox sağ olun, yetərsay var, iclasımıza başlaya bilərik. Gündəliyi təsdiq etmişik.

Hörmətli millət vəkili, bildiyiniz kimi, sabah Azərbaycan xalqı qurtuluş bayramını qeyd edəcəkdir. 26 il bundan əvvəl, iyunun 15-də ulu öndər Heydər Əliyevin xilaskarlıq missiyası başlanmışdır.

Zaman bizi 1993-cü ilin həyəcanlı günlərindən uzaqlaşdırdıqca tariximizin bu dönüş məqamında canlı şahidi olduğumuz siyasətçi hünərinin qədir-qiymətinə daha yaxşı

anlayırıq. Bildiyiniz kimi, o dövrdə Azərbaycan dövləti ikinci dəfə əldə etmiş olduğu müstəqilliyini itirmək ərə-fəsindəydi. Azərbaycanda qardaş qırğını təhlükəsi var idi.

Bu çətin şəraitdə müdrik Azərbaycan xalqı Azərbaycanın dahi oğlu, böyük dövlət xadimi, böyük şəxsiyyəti Heydər Əliyevə üz tutdu. Ulu öndər Azərbaycanda hakimiyyətə qayıtmaqla Azərbaycan xalqını böyük fəlakətdən, qardaş qırğınından qurtardı, Azərbaycanın müasir dövlətinin inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirdi. Ona görə, biz hər il iyun ayının 15-ni Azərbaycanın qurtuluş günü kimi qeyd edirik. Mən fürsətdən istifadə edib sizin hamınızı bu bayram münasibəti ilə təbrik edirəm, Azərbaycan xalqına inkişaf arzulayıram! (*Alqışlar.*)

Bilirsiniz, gündəliyimizdə 10 məsələ var, gündəlik təsdiq olunub. Gündəliyin birinci məsələsi Dövlət büdcəsinin icrası haqqında qanundur. İkinci oxunuşdur. Keçən dəfə həmkarlarımız çıxış etdilər, 4 nəfər həmkar qalıb, onlara da çıxış etmək üçün söz verəcəyik. Buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri.*

Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri! “Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında” illik hesabat birinci oxunuşdan sonra komitədə ətraflı müzakirə edilmişdir. Maliyyə Nazirliyinin və digər iqtisadi strukturların rəhbərləri komitədə müzakirələrdə iştirak etmişlər. Komitə üzvləri büdcə icrasının uğurlu olduğunu konkret faktlarla əsaslandırılmış, eyni zamanda, bir sıra təkliflərlə çıxış etmişlər. Çıxışlarda həmçinin müvafiq icra strukturlarının büdcə vəsaitlərindən səmərəli istifadə olunmasına xidmət edən tədbirlərinin həyata keçirilməsinin zəruriliyi vurğulanmışdır. Bir sıra təkliflər

dövlət büdcəsinin icrası ilə bilavasitə əlaqədar olmadığına görə onlara növbəti ilin büdcə müzakirələrində baxılması məqsəduyğun hesab edilmişdir. Eyni zamanda, bir sıra təkliflərdə həyata keçirilən proqramların, o cümlədən yaşıllaşdırma ilə əlaqədar proqramların növbəti illərdə də davam etdirilməsinin məqsəduyğunluğu bildirilmişdir.

Bir daha bildirmək istəyirəm ki, 2018-ci ildə ölkənin uzunmüddətli sosial-iqtisadi inkişafının prioritet istiqamətləri, o cümlədən təhsil, səhiyyə, sosial, mədəniyyət, idman və fiziki infrastruktur layihələrinin reallaşdırılması, əhalinin aztəminatlı təbəqələrinin sosial müdafiəsi, dövlətin milli təhlükəsizliyinin və müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi, kənd təsərrüfatının stimullaşdırılması, dövlət borcu və beynəlxalq təşkilatlara üzvlük haqlarının ödənilməsi və digər zəruri dövlət tədbirlərinin icrası üçün maliyyə təminatının yaradılması diqqətdə saxlanılmışdır.

2018-ci ilin yekunları cari ildə iqtisadi, sosial inkişafın davamlı olması üçün əlverişli münbit şərait yaratmışdır. Bu barədə hər birinizin kifayət qədər məlumatı vardır. Ona görə mən millət vəkillərindən 2018-ci ilin dövlət büdcəsinin icrası ilə əlaqədar verilmiş hesabatla müsbət münasibət bildirmələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Hörmətli millət vəkilləri, birinci oxunuşda 18 nəfər həmkarımız çıxış etmişdi. İndi siyahıda 6 nəfər qalır. Şəmsəddin Hacıyev, Rauf Əliyev, Jalə Əliyeva, Əflatun Amaşov, Xanhüseyn Kazımlı və Hikmət Məmmədov. İndi buyursun Şəmsəddin Hacıyev. Xahiş edirəm, 5 dəqiqəyə qədər, çünki keçən dəfə 5 dəqiqə idi.

Ş.Hacıyev. Çox sağ olun, cənab Sədr. Hörmətli millət vəkilləri, hökumət nümayəndələri, media təmsilçiləri! Mən də qurtuluş günü ərəfəsində sizin hamınızı ürəkdən

təbrik edirəm, hamınıza, ölkəmizə firavanlıq, yüksəliş, inkişaf arzu edirəm.

Dövlət büdcəsinin artıq ikinci oxunuşuna başlayırıq. Büdcə çox yüksək səviyyədə tərtib olunmuşdur və icrası da tamamilə qənaətbəxşdir. Bir şeyi nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm ki, 1993-cü ildə Heydər Əliyevin, ümummilli liderimizin hakimiyyətə gəldiyi vaxtda Azərbaycanın ümumi daxili məhsulu cəmi 31,4 milyon manat, dövlət büdcəmiz isə 10,7 milyon manat idi. Bu gün isə dövlət büdcəmizin və ÜDM-nin səviyyəsinin hansı göstəricilərlə ifadə olunduğunu deməyə ehtiyac yoxdur. Bu dövr ərzində Azərbaycan çox sürətlə inkişaf edib. Xüsusilə son 15 il ərzində Azərbaycanın iqtisadi və sosial inkişafı dünyada təkrarolunmaz bir tempə gedib. 2018-ci il də istisna deyil. 2015-ci ildə məlum hadisələrdən sonra 2016-cı il, demək olar ki, müəyyən tənəzzül ili kimi yadda qaldısa, 2017-ci ildə müəyyən mənada inkişafa, əsaslı islahatların aparılmasına, tənzimlənmə proseslərinə başlandı və 2018-ci il isə inkişaf ili kimi bizim iqtisadi tariximizə daxil olub.

Büdcənin ali maliyyə sənədi olaraq 2018-ci ildə Azərbaycanın istər iqtisadi, istərsə də sosial inkişafında çox mühüm rol oynamışdır. Təbii ki, bu, iqtisadi inkişafımızla bağlıdır. Ölkədə aparılan düzgün siyasətlə, xüsusilə fiskal və monetar siyasətin əlaqələndirilməsi ilə bağlıdır. Vergi sistemində, gömrük sahəsində aparılan əsaslı islahatlarla, şəffaflığın yüksəldilməsi ilə bağlıdır. Bu gün Azərbaycan iqtisadiyyatı, qeyd etdiyim kimi, çox sürətlə inkişaf edir, dünya iqtisadiyyatına maksimum səmərəli şəkildə inteqrasiya olunur. Biz qlobal layihələr yerinə yetiririk. Azərbaycan öz ikinci iqtisadiyyatını formalaşdırır. Biz dünya gəlirlərindən artıq pay alırıq, dünya qlobal

sosial prosesində özümüzmə məxsus yer tuturuq. Bütün bunlar da dövlət büdcəmizin yerinə yetirilməsində çox mühüm amillər kimi iştirak edir, ona səbəb olur.

Hörmətli Oqtay müəllim, keçən oxunuşda bəzi fikirlər səsləndi, Ermənistanla müqayisə aparıldı. Mənim elə çıxışa yazılmağımın da əsas məqsədi ondan ibarət idi ki, bu məsələyə bəzi aydınlıqlar gətirmək istəyirdim. Belə fikirlər səsləndi ki, guya Ermənistanda orta aylıq əmək haqqı, həyat səviyyəsi Azərbaycandan bir az yüksəkdir və sair. Əvvəla, nəzərə çatdırmaq istəyirəm ki, biz indiyə qədər rəzalət içində yaşayan Ermənistanın dediyi hansı fikirlərə, sözlərə inanmışıq ki, indi göstərdiyi bu statistik rəqəmlərə də inanaq? Baxın, hər il ölkəni 10 minlərlə insan tərk edir, yoxsulluq, rəzalət baş verir. İqtisadiyyatının 80 faizinə Ermənistan özü nəzarət etmir. Belə bir şəraitdə hansı həyat səviyyəsindən, yaxud yüksək əmək haqqından danışmaq olar?

Ümumiyyətlə, beynəlxalq müqayisələrdə istifadə olunan metodologiya tamam başqa cürdür. Burada iqtisadçılar əyləşib, yəqin onlar da təsdiq edə bilərlər ki, bu gün müqayisələri aparmaq üçün alıcılıq qabiliyyəti pariteti göstəricisi deyilən bir göstəricidən istifadə olunur. Mən müəyyən hesablamalar da aparmışam və o hesablamaları sizin nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm. Adambaşına düşən ÜDM-nin həcminə görə biz Ermənistandan təxminən 8 min dollar yüksəkdəyik. Əmək haqqının səviyyəsinə gəldikdə isə, bu, 374 dollar yüksəkdir. Hansı gerilikdən danışmaq olar? Bu gün Azərbaycan iqtisadiyyatı pariteti nəzərə alsaq, Cənubi Qafqaz ölkələrinin iqtisadiyyatının 71 faizini təşkil edir. Ermənistan isə cəmi 12 faizini təşkil edir. Dövlət büdcəsinə gəldikdə isə müqayisələr tamamilə başqa cürdür.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Şəmsəddin müəllim. Mən indi bir daha yada salmaq istəyirəm, keçən dəfə kimsə çıxış etdi, gündəlikdən kənar nəsə dedilər. Bundan sonra xahiş edirəm, əgər gündəlik təsdiq olunubsa, gündəlik ətrafında çıxış edək. Nizamnamə var, baxın, gündəlikdən kənara çıxanda mən mikrofonu söndürəcəyəm. Çox sağ olun. Rauf Əliyev.

R.Əliyev. Təşəkkür edirəm. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri, hörmətli dövlət nümayəndələri! Mən də hazırlanmış büdcəyə səs verəcəyəm, həmkarlarımı da buna dəvət edirəm. Çox qısa, konkret bir məsələyə toxunmaq istəyirəm.

Seçildiyim Xəzər rayonunda səyyar görüşlər keçirilir. İndi bilirsiniz ki, bu səyyar görüşlər açıq mikrofon formasında keçirilir. Bu nə deməkdir? Deməli, həyətdə mikrofon qoyulur və sakinlər, seçicilər düşür və öz tövsiyələrini verirlər. Xəzər rayonunda belə beşmərtəbəli evlər 163-dir. Mərdəkan qəsəbəsində keçirdiyim səyyar görüşlər 36 evi əhatə edib. Hər görüşdə sakinlər blokların, qapıların, damların təmiri və sairə bağlı məsələ qaldırırlar. Bu evlər Mənzil-Kommunal Təsərrüfatı Departamentinin balansındadır. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə müraciət olunub və müraciətin cavabı belədir ki, hazırda vəsait yoxdur, təmir işləri görmək mümkün deyil. Halbuki hər bir səyyar görüşdə camaat bu məsələni qaldırır və 1 ev, 2 ev deyil, 100-ə yaxın evdir. Ona görə mən bu gün fürsətdən istifadə edərək buradan, – hörmətli nazirlərimiz, həm maliyyə, həm də iqtisadiyyat naziri buradadır, hər zaman müraciətlərim olub və müsbət cavab verilib, ya büdcədən kömək olub, ya da bu məsələlər investisiya proqramına salınıb, – bu gün bunu xüsusi vurğulamaq, nazirlərə öz dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Eyni zamanda, xahiş etmək istəyirəm ki, bu məsələ ilə əlaqədar bir təhlil aparılsın, tapşırıq verilsin ki, bu məsələ öz həllini tapsın. Bu il olmasa, heç olmasa, gələcək il biz bu məsələni proqrama salmaq və həll etmək. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlarım, biz büdcəni müzakirə etmirik, biz büdcənin icrasını müzakirə edirik, müqayisələr aparmalıyıq. Xahiş edirəm, bu məsələni büdcənin müzakirəsində qaldırasınız. Büdcənin icrasındır, 2018-ci ilə 2017-ci ilin icrasının müqayisəsini apara, görülən işlərdən danışa bilərik.

Mən hamınızdən üzr istəyirəm, bu ikinci oxunuşdur. Biz əvvəl bunu əsas kimi qəbul etməliyik. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirik.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.16 dəq.)
Lehinə	96
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, əsas kimi qəbul edildi.

4 nəfər çıxış etməyə yazılan var. Təkid edən var?

Yerdən. (Eşidilmir.)

Sədrlik edən. Yoxdur ki? Onda xahiş edirəm, Mikayıl Cabbarov bir neçə kəlmə söz demək istəyir, ona qulaq asa, sonra səsə qoyarıq. Buyurun. Mikrofon verin.

M.Cabbarov, *Azərbaycan Respublikasının vergilər naziri.*

Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkili, hör-

mətli həmkarlar! 2018-ci ilin dövlət büdcəsinin icrası ilə bağlı qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı hörmətli Sədr Oqtay müəllim tərəfindən ticarət şəbəkələrində pos-terminalların işləməməsi ilə bağlı məsələ qaldırıldı. İcazənilə, bu gün həmin məsələ ilə bağlı çox qısa arayış vermək istərdim.

Nağdsız hesablaşmalar iqtisadiyyatın şəffaflaşdırılmasına xidmət edir. Buna görə hökumət tərəfindən nağdsız ödəniş mühitinin genişləndirilməsi, nağd dövriyyənin həcmnin minimuma endirilməsi, rəqəmsal ödənişlərin inkişafı üçün zəruri tədbirlər görülməkdədir.

Vergilər Nazirliyi olaraq biz bu istiqamətdə həmkar qurumlarla, xüsusilə Mərkəzi Bank, iqtisadi blokda olan nazirliklərlə birgə çalışırıq. Məlumat üçün nəzərinizə çatdırmaq istərdim ki, ölçü meyarı və dinamikanı nümayiş etdirmək üçün nağd pul kütləsinin cəmi pul kütləsində xüsusi çəkisi 2017-ci ilin dekabr ayı ilə müqayisədə 2018-ci ilin dekabrında 60,1 faizdən 51,9 faizə qədər azalmışdır. Düşünürəm ki, bu rəqəm öz-özlüyündə dinamikanın və vektorun hansı istiqamətdə yönəldiyini aydın şəkildə göstərir. Eyni zamanda, 2016-cı illə müqayisədə pos-terminalların sayında 16 faizədək bir azalma olmuşdur. Əgər 2016-cı ildə bu rəqəm 80 min 301 pos-terminal təşkil edirdisə, iyunun 1-i tarixinə 67 min 32 pos-terminal qeydiyyata düşür. Eyni zamanda, hazırda ölkədə 6 milyon 721 min ədəd ödəniş kartı mövcuddur. Bu da kartların tətbiqindən keçən dövr ərzində ən yüksək göstərici hesab olunur. Təbii olaraq burada başlıca sual ondan ibarətdir ki, – yəqin ki, bu ən böyük sualdır, – bu prosesdə iştirak edən 3 tərəf var: banklar, sahibkarlar və vətəndaşlar, nağdsız hesablaşmaların aparılmasında hər bir tərəf hansı dərəcədə maraqlıdır? Buna cavab vermək

üçün biz diqqəti aşağıdakı məsələlərə cəlb etmək istəyirik.

Birinci, komissiya haqları. Hazırda pos-terminal dövriyyəsi üzrə Azərbaycanda sahibkarların ödədiyi komissiya haqqı 1,29 faizlə 2,37 faiz arasında dəyişir. Müqayisə üçün bu, Gürcüstanda və İngiltərədə 1,5-2 faiz, İtaliyada 2,75 faiz, Rusiyada 2-3 faiz aralığında dəyişir. Yəni müqayisədə biz deyə bilərik ki, bizdə bu komissiyalar və tariflər xarici ölkələrdəki tariflərdən yüksək deyil. Dövlət bu tarif siyasətinə müdaxilə etmir.

İkinci məsələ, təbii olaraq, cəzasızlıq mövzudur. Mənim fikrimcə, hörmətli Oqtay müəllimin də qeydlərində buna işarə var idi, məsələ bundan ibarətdir ki, mövcud qanunvericilik obyektlərdə pos-terminal vasitəsi ilə nağdsız ödənişlərin qəbulundan imtina faktlarına görə məsuliyyət tədbirləri nəzərdə tutmur. Nağdsız ödənişlərin qəbulundan imtinaya görə məsuliyyət tədbirləri müəyyən edilməyib. Bu isə Sizin tərəfinizdən haqlı qeyd olunduğu kimi, bəzi vergi ödəyicilərinə müxtəlif bəhanələr gətirməklə pos-terminaldan istifadədən yayınmağa şərait yaradır. Vergilər Nazirliyi bu məsələ ilə bağlı əvvəllər də qanunvericilik təşəbbüsləri ilə çıxış edib, lakin qurumlararası razılaşdırma prosedurları vaxtı bu təşəbbüslər dəstəklənməyib. Əgər bu mövzu yenidən gündəmə gələrsə, – Milli Məclis qanunvericilik təşəbbüsünə malik olan orqandır, – təbii olaraq, biz həmin qanun layihəsini yenidən təqdim etməyə hazırıq.

Son olaraq diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm ki, bilirsiniz, yeni nəsil nəzarət-kassa aparatlarının tətbiqi nəzərdə tutulur. Burada 2 vacib məqam var. Birinci məqam ondan ibarətdir ki, Milli Məclisin təsdiq etdiyi, cənab Prezident tərəfindən imzalanan qanuna əsasən yanvar ayının 1-dən nağdsız qaydada ödənilmiş əlavə dəyər

vergisinin 15 faizinin, nağd qaydada ödənilmiş əlavə dəyər vergisinin 10 faizinin geri qaytarılması ilə bağlı Vergi Məcəlləsinə yeni müddəə əlavə edilmişdir. Hazırda bu prosesin başlanması üçün müvafiq hüquqi, təşkilati işlər davam edir. Düzdür, burada müəyyən məsələlərin sürətləndirilməsinə ehtiyac vardır. Biz həmkarlarımızla, ilk növbədə, Maliyyə Nazirliyi ilə sıx çalışırıq. İnanırıq ki, yaxın dövrlərdə bu proses başa çatdırılacaq.

İkinci vacib məqam ondan ibarətdir ki, bu il Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərdə pos-terminallardan istifadə edən ticarət və ictimai işə fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərə əlavə vergi güzəştləri müəyyən edilibdir. Belə ki, 2019-cu il yanvarın 1-dən 3 il müddətinə pos-terminal vasitəsilə nağdsız qaydada aparılan ödənişlər ümumi gəlirdəki xüsusi çəkisinə uyğun müəyyən edilən verginin 25 faizi həcmində azaldılır.

Yekunlaşdıraraq mən bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, qanunvericilikdə müvafiq səlahiyyətlər olduğu təqdirdə, təbii olaraq, institusional və texniki nöqtəyi-nəzərdən Vergilər Nazirliyi tərəfindən bu işlərə nəzarətin həyata keçirilməsi mümkündür. Lakin təbii, biz hüquqi çərçivədə fəaliyyət göstərə bilirik və göstəririk və əlavə arayış, yaxud məlumat zəruri olduğu təqdirdə biz onu təqdim etməyə hazırıq. Bir daha təşəkkürümü bildirirəm ki, belə önəmli və vacib məsələyə diqqətimizi cəlb elədiniz. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Oldu. Çox sağ olun. Hörmətli millət vəkilləri, indi, xahiş edirəm, ikinci oxunuşda qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.24 dəq.)

Lehinə

102

Əleyhinə

0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

Hökumət üzvləri, çox sağ olun. Bizdə qaldı bir də üçüncü oxunuş.

Gündəliyin 28-ci məsələsi. “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə. Bu da ikinci oxunuşdur. Xahiş edirəm, ikinci oxunuş olduğu üçün qanun layihəsinin əsas kimi qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.25 dəq.)
Lehinə	78
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	2
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

100 nəfər adam var, əsas kimi qəbul edilməsinə 78 nəfər səs verir? Hadi müəllim, hamıya aiddir, 100 nəfər oturub, 78 nəfər səs verir. Bu nə deməkdir? Xahiş edirəm, təkrar səsvermə keçirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.26 dəq.)
Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0

Əsas kimi qəbul olundu. Buyursun Əhliman Əmiraslanov.

Ə.Əmiraslanov, *Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri*.

Sağ olun. Çox hörmətli Oqtay müəllim, çox hörmətli millət vəkilləri, “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda təklif olunan dəyişiklik, əsasən, tibb müəssisələrinin attestasiyası ilə bağlıdır və əhaliyə göstərilən tibbi xidmətin keyfiyyətinin, tibb müəssisələrinin fəaliyyətinin hüquqi tələblərə uyğunluğunun müəyyən edilməsi məqsədi daşıyır. Həmçinin tibb müəssisələrinin attestasiyası əhalinin yüksək keyfiyyətli tibb xidməti göstərən tibb müəssisələri tərəfindən müayinə və müalicə olunması üçün seçim hüququnun təmin edilməsi məqsədilə aparılır və hər 5 ildən bir həyata keçirilir. Tibb müəssisələrinin akkreditasiyasına görə ödənilən dövlət rüsumu “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilir. Qanun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə olunarkən irad və təkliflər olmamışdır. Hörmətli millət vəkilləri həmkarlarımdan qanun layihəsini dəstəkləmələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.28 dəq.)

Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Səs vermədi	0
İştirak edir	100
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 29-cu məsələsi İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bu da ikinci oxunuşdur. Xahiş edirəm, ikinci oxunuş olduğuna görə qanun layihəsinin əsas kimi qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.28 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Buyurun, Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli, *Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri*.

Çox sağ olun. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli həmkarlar. Bu məsələ İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 393-cü maddəsində məhkəmə aidiyyəti məsələsi ilə bağlı edilən texniki düzəlişdir. Birinci oxunuş zamanı təkliflər daxil olmamışdır. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, gündəliyin 29-cu məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.29 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 30-cu məsələsi Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Birinci oxunuşdur. Buyursun Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, bu layihə isə “Sığorta fəaliyyəti haqqında” 2018-ci il 18 dekabr tarixli Qanunun icrası ilə bağlıdır və məhz buna görə də Mülki Məcəllənin 921-ci maddəsi genişləndirilir. Burada “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Qanuna uyğun olaraq “sığorta haqqının qaytarılması moratorium qüvvədə olduğu müddət ərzində dayandırılır” ifadələri əlavə olunur. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, layihəyə birinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.30 dəq.)
Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	100
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

31-ci, 32-ci, 33-cü və 34-cü məsələlər bir zərfdə gəlib, hamısı birinci oxunuşdur. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında. Buyursun Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, bilirsiniz ki, iki il bundan öncə cənab Prezident tərəfindən penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, ümumiyyətlə, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi ilə bağlı çox vacib bir sərəncam imzalandı. Sərəncamın icrası ilə bağlı Cinayət Məcəlləsinə 300-ə qədər dəyişiklik və əlavəni nəzərdə tutan qanun layihəsi işlənib hazırlandı, Milli Məclisin müvafiq komitə iclasında geniş ictimai müzakirəsi keçirildi və sizlərin dəstəyi ilə bu Qanun qəbul olundu. Yəni Cinayət Məcəlləsinə 300-dən yuxarı əlavə və dəyişiklik edildi. Məhz artıq həmin qüvvədə olan Cinayət Məcəlləsinin müddələrinin Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, Mülki Məcəllədə, o cümlədən “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Qanunda öz əksini tapması məqsədi ilə bu layihə təqdim olundu. Yəni faktiki olaraq bu qanun layihələri bizim Cinayət Məcəlləsində etdiyimiz əlavə və dəyişikliklərdən irəli gəlir. Sadəcə, onu demək istəyirəm ki, burada zərərçəkmiş şəxslə barışmaqla və cinayət nəticəsində dəymiş ziyanın ödənilməsi ilə bağlı cinayət məsuliyyətindən azad etmə hallarının imperativ şəkildə müəyyən edilməsi Cinayət Məcəlləsində də öz əksini tapır. Birbaşa göstərilir ki, bu edilə bilər yox, edilməlidir.

Eyni zamanda, qanun layihəsinin müvafiq maddələrində “əmlak müsadirəsi” ifadəsi artıq cinayət-hüquqi tədbiri olaraq “xüsusi müsadirə” ifadəsi ilə əvəz edilir. Bununla yanaşı, həm də qanunvericilikdə bir sıra müddəalar, onların adları və mətnləri də adını çəkdiyim Cinayət Məcəlləsinə etdiyimiz dəyişikliklə bağlı Qanuna uyğunlaşdırılır. Yəni bütövlükdə bu layihə təxminən bir il bundan əvvəl çox əhəmiyyətli qanun qəbul etmişdik, Cinayət Məcəlləsinə humanistləşdirmə ilə bağlı xüsusi bir fəsil əlavə

etmişdik, ona uyğunlaşdırma xarakteri daşıyır. Həmkarlarımdan bunu nəzərə almalarını və səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Fərəc Quliyev.

F.Quliyev. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar. Bu dəyişikliklər də, xüsusən 40 və 132-ci maddələrə olan dəyişikliklər, cinayət yolu ilə əldə olunmuş pul vəsaitləri ilə bağlı olan müddəalar çox ciddi məsələlərdir və hesab edirəm ki, bu, gələcəkdə korrupsiyanın, rüşvət-xorluğun qarşısının alınması üçün ən ciddi addımlardan biri olacaq.

Amma bu məsələ ilə bağlı olaraq iki yanaşma çox mühümdür. Birincisi, burada əmlakın müsadirəsi ilə bağlı olan müddəalar var idi. Cinayət törədənə qədər insanın hansı əmlaka malik olduğunu müəyyənləşdirmək çox mühümdür. Dəfələrlə bu məsələ, əmlak və gəlir bəyannaməsi haqqında məsələ qaldırılıb və 2005-ci il iyunun 24-də “Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi Qaydaları” təsdiq edilibdir. Amma təəssüf ki, bu günə qədər Nazirlər Kabineti həmin bəyannamə formasını hazırlamayıbdır. Bu bəyannamə forması olmadan, cinayət anına qədər şəxsin hansı vəsaitinin olması haqqında bir anlaşma olmadığından, gələcəkdə müsadirə ilə, yaxud ölçü götürməklə bağlı qaranlıq məqamlar qala bilər. Ona görə bu bəyannamənin hazırlanması mühüm məsələdir və bununla bağlı da Qanunda müəyyən dəyişikliklər olması mühümdür.

Hesab edirəm ki, həmin bəyannamədə əmək haqları, bütün gəlirlər, mülkiyyət, valideynlərin vergi tutumu olan obyektləri, mülkiyyət payları, səhmlər, şərti maliyyə vahidinin 5 misindən yuxarı olan borclar da göstərilməklə, əmlak xarakterli öhdəliklərin göstərilməsi də mütləq

nəzərdə tutulmalıdır. Hesab edirəm ki, bu qəbul olunarsa, xeyli dərəcədə Azərbaycanın imicinə də xeyir gələcəkdir. İstənilən halda cəmiyyətdən, qeyri-hökumət təşkilatlarından, siyasi partiyalardan da bu istiqamətdə təkliflər olub və Qanunda dəyişikliklər olması, həmin vergi və gəlir bəyannaməsinin qəbul olunması ilə bağlı işlər xeyli dərəcədə aşkarlıq şəraitində gedəcəkdir.

İkinci məsələ isə, büdcədə qalan vəsaitlərin, burada göstərilib, dövlətin nəfinə keçirilməsi məqamıdır. Mən bir neçə dəfə parlamentdə bu məsələni qaldırmışam, büdcənin icrası ilə bağlı olan müzakirədə də bu məsələyə toxundum, büdcədə xüsusi bir bölümün ayrılması, cinayət yolu ilə əldə olunmuş, oğurlanmış vəsaitlərin büdcəyə qaytarılması xüsusi bir bölümə göstərilməsi çox vacibdir. Əgər belə bir bölüm olarsa və bu bölümə də göstərilərsə, yenə deyirəm, bu, həm beynəlxalq aləm tərəfindən təqdir olunar, həm cəmiyyətdə aşkarlıq üçün çox normal olar, həm də bu dəyişikliklərdən sonra qəbul edəcəyimiz hazırkı dəyişikliklərin işlək vəziyyətdə olması da xeyli dərəcədə asanlaşar. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Əli müəllim, bu məsələyə, yəqin, ikinci oxunuşda cavab verəcəksiniz. Siz ümumi paket şəklində təqdim elədiniz.

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, gündəliyin 31-ci məsələsinə birinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.36 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0

İştirak edir
Nəticə: Qəbul edildi

103

Çox sağ olun, qəbul edildi.
Gündəliyin 32-ci məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.37 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.
Gündəliyin 33-cü məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.37 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.
Gündəliyin 34-cü məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.38 dəq.)
Lehinə	104
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 35-ci məsələsi. “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə. Buyursun Arif Rəhimzadə.

A.Rəhimzadə, *Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri*.

Sağ olun, cənab Sədr. Hörmətli həmkarlar, müzairənizə təqdim olunan layihədə nəzərdə tutulur ki, bələdiyyələrin qulluqçularının və bələdiyyə üzvlərinin bilik səviyyəsinin artırılması, onların beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrinin yaradılması işində müvafiq icra hakimiyyəti orqanı öz köməyini göstərsin.

İkinci çox vacib məsələ ondan ibarətdir ki, bələdiyyələrlə dövlət orqanları, yaxud hüquqi şəxslər arasında mövcud və yaranan anlaşılmazlığın aradan qaldırılması ilə əlaqədar bələdiyyələrə köməklik göstərilsin. Bu məsələlər dafələrlə Mili Məclisdə qaldırılıbdir.

“Bələdiyyələrin statusu haqqında” Qanuna iki düzəliş edilir. 10-1-ci maddəyə bir cümlə və 49-1-ci, “Bələdiyyə fəaliyyətinin təşkilinə kömək göstərilməsi” maddəsi əlavə olunur. Bu layihənin qəbul edilməsi bələdiyyələrin fəaliyyətinə çox böyük köməklik edəcəkdir. Məsələ komitə tərəfindən hazırlanıb və lazımi qaydada razılaşıdırılıbdir. Xahiş edirəm, səs verəsiniz. Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, qanun layihəsinə birinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.40 dəq.)

Lehinə

105

Əleyhinə

0

Bitərəf

0

Səs vermədi
İştirak edir
Nəticə: Qəbul edildi

0
105

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 36-cı məsələsi Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsi qaydası haqqında qanun layihəsidir. Birinci oxunuş. Buyursun Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli həmkarlar, bilirsiniz ki, 2009-cu il mart ayının 18-də Konstitusiyamıza əlavələr və dəyişikliklər edilməsi ilə bağlı referendum keçirildi. Bu referendumdə, həmçinin Konstitusiyamıza xüsusi bir müddəə, 96-cı maddənin altıncı hissəsi də salındı ki, seçki hüququ olan 40 min vətəndaşın qanunverici təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsi qaydası qanunla müəyyən edilməlidir. Həqiqətən də hüquq elmində xalq təşəbbüsü institutu kimi adlandırılan vətəndaşların qanunverici təşəbbüsü hüququ dünyanın bir çox ölkələrində, o cümlədən Avropa Şurasına üzv olan ölkələrdə nəzərdə tutulmuşdur.

Hörmətli həmkarlar, məlumat üçün qeyd etməliyəm ki, belə bir qanunun qəbul edilməsi, hazırlanması təbii ki, bizim üzərimizdə bir öhdəlik kimi dururdu, amma eyni zamanda, bu dövr ərzində biz Konstitusiyamızdan irəli gələn digər məsələləri də həll etmişdik. Bilirsiniz ki, cənab Sədrin tapşırığı ilə komitəmiz tərəfindən “Dövlət gerbi haqqında”, “Dövlət himni haqqında”, “Dövlət bayrağı haqqında” Konstitusiya qanunları hazırlanıb, təqdim olunub, qəbul edilmişdir. Bu dövrdə “Azərbaycan Respublikasının keçmiş Prezidentinin və onun ailə üzvlərinin təminatı haqqında” Konstitusiya Qanunu, eyni zamanda,

digər qanunvericilik təşəbbüsü subyekti tərəfindən Konstitusiyanın tələbinə uyğun olaraq “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Konstitusiya Qanunu da qəbul olundu. Yəni bu dövr ərzində biz Konstitusiyanın tələbindən irəli gələn yeni qanunların qəbulu ilə bağlı bir çox vacib işlər görmüşük. Amma cənab Sədrin tapşırığı ilə biz qısa zaman ərzində bu layihəni də işləyib hazırladıq. Mən fürsətdən istifadə edib, həm komitə üzvlərinə, həm də Milli Məclisin Aparat rəhbəri Səfa müəllimə, Dövlət quruculuğu üzrə qanunvericilik şöbəsinin müdiri Mirhəşim müəllimə, Aparat əməkdaşlarına təşəkkür edirəm ki, bizim komitəyə bu işdə yaxından yardımçı oldular və biz indiyə qədər mövcud olan dünya təcrübəsini qısa zaman çərçivəsində öyrəndik və sizə təqdim olunmuş layihədə o təcrübənin əks olunmuş müddəaları da mövcuddur.

İlk növbədə onu da qeyd etməliyəm ki, baxmayaraq, belə bir qanunvericilik təşəbbüsü, hüququ vətəndaşlara verilir, amma eyni zamanda, bir çox, demək olar, əksər ölkələrdə, bir sıra məhdudiyətlər də var. Belə ki, xalq təşəbbüsü institutunun mövcud olduğu, misal üçün, İspaniyada, Albaniyada, Makedoniyada da bu qanunvericilik təşəbbüsü ilə bağlı qanun layihələrinin təqdim olunmasında şərtlər var. Onlar əsas etibarını ilə büdcə, vergilər, beynəlxalq münasibətlər, amnistiya ilə bağlı layihələrin təqdim edilməsinə qoyulan məhdudiyətlərdir. Bunlar, eyni zamanda, bizim qanun layihəsinin 3-cü maddəsində öz əksini tapmışdır. Həmçinin bilirsiniz ki, Konstitusiya qanunlarının tələb olunması ilə bağlı da xüsusi bir rejim mövcuddur. Konstitusiyanın 157-ci maddəsinə müvafiq olaraq Konstitusiyaya əlavələr ölkə Prezidentinin və ya Milli Məclisin azı 63 deputatının təklifi ilə edilə bilər.

Mən bunları nə üçün xatırlatdım? Çünki, cənab Sədr, bilirsiniz biz bu qanunu həm komitədə müzakirə etdik, həm də ictimai müzakirəyə çıxartdıq. Fərqli fikirlər də mövcud idi. Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, bütün dünya təcrübəsində belə bir qanunvericilik təşəbbüsü mövcud olsa da, onunla bağlı bir sıra məhdudiyyətlər də mövcuddur.

Layihədə, eyni zamanda, “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Qanunun tələblərinə də riayət edilərək qanun layihələrinin təqdim olunması ilə bağlı normativ hüquqi aktların norma yaratmaq orqanına təqdim edilməsi qaydası və digər məsələlər də tənzimlənmişdir. Bu müddəalar, əlbəttə ki, vətəndaşların qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında təqdim etdikləri qanun layihələrinə də şamil olunmuşdur. Yəni belə bir təəssürat yaranmamalıdır ki, vətəndaşların təqdim etdiyi bu qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə edərək təqdim edəcəkləri qanun layihəsi hansı isə, onların özlərinin istədiyi bir formada olmalıdır. Belə mümkün deyil, çünki “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Qanunun tələbləri var və ona mütləq riayət olunmalıdır.

Hörmətli həmkarlar, müzakirələr zamanı da göründü, vacib müddəalardan biri qanun layihəsinin 6-cı maddəsidir. Onu xüsusi olaraq sizin diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Belə ki, qeyd olunur, təşəbbüs qrupunun üzvləri Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan ən azı 40 min vətəndaşının imzasını toplamalıdır. Amma bu imzaların toplanması ən azı 60 seçki dairəsinin ərazisini əhatə etməli və seçki dairəsinin ərazisindən ən azı 500 imza toplanmalıdır. Mən bu müddəanın üzərində ona görə xüsusi dayanıram ki, bu, bir çox ölkələrin təcrübəsində var. Çünki burada məqsəd irəli sürülən məsələnin ümum-

dövlət, ümumxalq xarakteri daşdığına əmin olmaqdan ibarətdir. Yəni bu bir bölgənin, bir qrup şəxsin deyil, Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının təşəbbüsüdür və məhz ona görə də xüsusi olaraq qeyd etmişik ki, o, kifayət qədər geniş bir dairəni əhatə etməlidir. Rumıniyada, Braziliyada bu təcrübə var, yəni ölkənin ərazisinin böyük bir hissəsi burada təmsil olunmalıdır.

Qanun layihəsində imza vərəqələrində olan məlumatların yoxlanması, nəticələrin təsdiq edilməsi qaydası da müəyyən edilir və gördüyünüz kimi, bu səlahiyyətlər Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzərinə qoyulmuşdur. Hörmətli həmkarlar, bu məsələ də qanun layihəsi işlənilib hazırlanarkən işçi qrupunda ciddi müzakirə mövzusu olmuşdur və xüsusi xatırlamaq istəyirəm ki, bir çox ölkələrin də təcrübəsində məhz imzaların yoxlanılması var. Burada əlaqələndirici orqan kimi ya Mərkəzi Seçki Komissiyası, ya icra hakimiyyəti orqanı, ya da digər bir icra orqanı, misal üçün notariat orqanları iştirak edir. Hesab edirəm ki, bizim qanunvericiliyin mahiyyətinə uyğun surətdə biz tamamilə düzgün olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyasını müstəqil qurum kimi nəzərdə tutmuşuq. Hesab edirəm ki, müzakirələr zamanı səslənmiş bu məsələləri, bu yoxlama prosedurunun, imzaların yoxlanmasını parlament özü həyata keçirməlidir fikri əsaslı deyil. Çünki biz bu məsələni müstəqil bir orqana tapşırmağıq və burada maraqlar toqquşmasına yol verilməməlidir.

Qanun layihəsində Milli Məclisə qanun layihəsinin təqdim edilməsi və müzakirəyə çıxarılması qaydaları və müddətləri də nəzərdə tutulub, konkret olaraq göstərilib. Qanun layihəsinin geri çağırılma mexanizmi də nəzərdə tutulmuşdur. Nəhayət, 10-cu maddədə bu qanunun tələblərinin pozulmasına görə məsuliyyət də nəzərdə tutulmuşdur.

Hörmətli həmkarlar, bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, bu layihə Konstitusiyanın tələbindən irəli gəlir. Parlament rəhbərliyinin tapşırığı ilə bu iş qısa zaman çərçivəsində görülmüşdür. Biz layihədə mütərəqqi beynəlxalq təcrübəni nəzərə almışıq və sözsüz, əminəm ki, qanunun qəbulunun zəruriliyi baxımından birinci oxunuşda bizim mübahisəmiz olmamalıdır. Çünki bu Konstitusiyanın üzərimizə qoyduğu bir vəzifədir və biz də onu ləyaqətlə yerinə yetirməyə çalışmışıq. Həmkarlarımdan bu qanun layihəsinə səs vermələrini xahiş edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Hörmətli millət vəkilləri, müzakirələrə başlamamışdan qabaq icazə verin. Bildiyiniz kimi, bu gün Milli Məclis və Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyasının Katibliyi tərəfindən Türkdilli ölkələrin qadın parlamentarilərinin konfransı keçirilir. Qazaxıstandan, Qırğızıstandan, Türkiyədən bizim həmkarlarımız buradadırlar. İcazə verin, hamımız adından onları Milli Məclisdə salamlayaq və konfransın işinə uğurlar arzulayaq! (*Alqışlar*).

İndi müzakirələrə başlayırıq.

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. 5 dəqiqə? Etiraz yoxdur ki? Fərəc Quliyev.

F.Quliyev. Çox sağ olun, cənab Sədr. Hörmətli həmkarlar, mən bu qanun layihəsinə təbii ki, səs verərdim, çox mühüm bir məsələdir. Cəmiyyətin həm iştirakçılıq qabiliyyətini artırmaq, həm də təşəbbüskar olmaq, qanunların qəbul olunmasında yerlərdəki təşəbbüsləri toplamaq və təqdim etmək, qeyri-hökumət təşkilatları, siyasi partiyalar, əhalinin müəyyən kəsimlərinin iradəsini ifadə etmək baxımından çox əhəmiyyətlidir. Hesab edirəm, bu qanun layihəsini qəbul etməyimiz təbii ki, xeyli dərəcədə Azər-

baycanda demokratik mühitin yaxşılaşmasına xidmət edəcəkdir. 40 min nəfər seçicinin bir qanun layihəsi hazırlayıb ortaya qoyması normaldır.

Mən bir məsələyə toxunmaq istəyirəm. Hər bir deputat təxminən 40 min civarında seçicinin iradəsini ifadə edir və biz son vaxtlar həmişə deputatların tutaraq ki, etik normalara əməl etməsi ilə bağlı başqa qərarlar qəbul edirik. Amma deputatların fəaliyyətini bir az stimullaşdırmaq, cəmiyyətdə hörmətini artırmaq, verilən təkliflərin səmərəliliyini yüksəltmək üçün bir addım ata bilərik ki, hər bir deputatın parlamentdə etdiyi çıxışda verdiyi təkliflər, onların fikirləri qanun layihələrində nəzərə alınsın. Burada indiki vəziyyətdə fraksiya yaratmaq faktiki olaraq mümkün deyil, amma deputat bir təkliflə çıxış edərsə, çox səmərəli təkliflərdərsə, o təklifləri nəzərə almaq, bəlkə qanunverici şöbələrdə qanun halına salmaq yaxşı olar.

Mən bir dəfə də bu məsələ ilə bağlı çıxış etmişəm ki, deputatlar burada müəyyən nazirliklər, hansısa naqisliklər haqqında danışıqda o fikirlər bu salonda qalması deyər, onları bəlkə toplu halında ünvanlandığı nazirliklərə, komitələrə, orqanlara göndərmək əhəmiyyətli olardı. Onlar deputatların qaldırdığı məsələləri, cəmiyyətin çağırışlarını saya salsınlar. Təbii ki, bizim protokollar vardır və istənilən nazirlik bununla məşğul ola bilər. Amma mənim təklifim ondan ibarətdir ki, orada səslənən təklifləri, bir deputat ən azı 40 min nəfər seçicini təmsil edərsə, təklifi azı müvafiq komitədə müzakirəyə çıxarmaq, həmin məsələyə münasibət bildirmək olar. Bəlkə gözəl bir təklifdir onu qanun halına salmaq, hər hansı formada inkişaf etdirmək lazımdır. Ona görə mən cəmiyyətin, o 40 min nəfərlik əhalinin fikrinin nəzərə alınması ilə bağlı olaraq onu ifadə etdim ki, elə hər bir deputat demək olar, o qədər

seçicini əhatə edir, onların burada səsələnən yaxşı fikirlərini müvafiq komitələrə yönəldib, orada müzakirə olunması və ehtiyac olarsa, plenar sessiyaya tövsiyə edilməsini də təmin etmək olar. Hər halda bu bir təklifdir, uyğun olarsa, nəzərə alarsınız. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Elmira Axundovanın sualı var, buyursun.

E.Axundova. Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Maraqlı qanundur, əlbəttə ki, biz onu təsdiq edəcəyik. Birinci, sualdan başqa bir şeyi demək istəyirəm ki, mənə elə gəlir, məhdudiyətlər həddindən artıq çoxdur. Həm büdcə, həm əmək haqları, həm cinayət işləri, həm ailə münasibətləri, həm də ərazi quruluş və sair və ilaxır, bu camaata nə qalacaq? Başa düşə bilmirəm. İkincisi, sualım ondan ibarətdir ki, burada deyəsən bir-birinə uyğun gəlməyən maddələr var. Deməli, 3.2.1-də biz deyirik ki, dövlət büdcəsi məsələsi o müraciətin predmeti ola bilməz. Əli müəllim, amma 5.4-cü maddədə Siz yazırsınız ki, Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi vəsaitinin istifadəsini nəzərdə tutan layihə. Deməli, hər halda dövlət büdcəsi ilə nə isə məsələlər ola bilər? Amma orada yazılıb ki, ola bilməz. Bax bu anlaşılmazlığı, zəhmət olmasa, aydınlaşdırarsınız. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Əflatun Amaşov.

Ə.Amaşov. Hörməti cənab Sədr, hörmətli həmkarlar, əziz media nümayəndələri! Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsi qaydası haqqında qanun layihəsini müsbət qiymətləndirirəm. Hesab edirəm ki, ümumən, belə bir qanunun olması hüquqi dövlət quruculuğu prosesinin dərinləşməsi baxımından son dərəcə vacibdir. Heç şübhəsiz, bu qanun da qanunvericilik bazamızı kifayət qədərə zən-

ginləşdirəcəkdir.

Layihəni diqqətlə oxudum. Söhbət qanunvericilik prosesində vətəndaşların iştirakının artırılmasından gedir. Bunun hüquqi əsasının olması, yenə də deyirəm, müsbət haldır. Ancaq düşünürəm ki, bu prosesi bir qədər asan formada müəyyənləşdirmək mümkün idi. Yəni qanunvericilik təşəbbüsü ilə çıxış etmək fikri varsa, istək sadə yolla həyata keçirilə bilərdi. Hansı isə vətəndaş və ya vətəndaşlar təklif verməyi düşünürdülərsə, bu prosesi mürəkkəbləşdirmiş mexanizm vasitəsi ilə həyata keçirmək vətəndaşı təşəbbüs hüququndan imtina etməyə sövq edə bilər.

Digər tərəfdən, vətəndaşın qanunvericilik təşəbbüsü hüququ onsuz da var. Bunun üçün adi məktub yazmaq da kifayətdir. Mənə elə gəlir ki, layihə bu hüququ müəyyən mənada çərçivəyə salır. Əslində isə, çərçivə yox, səliqəsəhman olmalıdır. İstərdim ki, qanun layihəsi daha çox bunu əsas götürsün.

Bir məqamı da vurğulamaq istərdim. Tutaq ki, bir qrup şəxs hansı isə məsələ ilə əlaqədar qanunvericilik təşəbbüsü qaldırmaq istəyir. Təbii ki, bunların bununla bağlı müraciəti niyyət, məqam və istək göstəricisidir. Müvafiq qurumlar isə bunu öyrənməli və təhlil etməlidir. Hesab edirəm ki, belə olduqda qaldırılan məsələnin qanun layihəsi kimi rəsmiləşməsi daha asan olardı. Şərt o deyil ki, vətəndaşlar öz istəyini qanun layihəsi kimi təqdim etsin. Əlbəttə, qanunun yaranması cəmiyyətin sosial sifarişindən irəli gələn zərurətdir. Mən bu zərurəti hər hansı formada təmin edən bütün vasitələrin tərəfdarıyam. Hesab edirəm ki, müzakirə etdiyimiz layihə də həmin vasitələrdən biridir. Amma yenə də deyim, elə olmalıdır ki, vətəndaş üçün qanunvericilik təşəbbüsü qaldırmaq niyyəti daha əlçatan mexanizmlə həyata keçirilsin. Vətəndaşlar MSK,

Milli Məclis və digər orqanlar labirintində itib batmasın. Ona görə də hesab edirəm ki, layihənin üzərində müəyyən dəqiqləşdirmələrin aparılmasına ehtiyac var. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Qüdrət Həsənzadə.

Q.Həsənzadə. Təşəkkür edirəm, cənab Sədr. Hörmətli millət vəkilləri, media nümayəndələri! Mən qanun layihəsinin hazırlanmasında iştirakı olan hər kəsə öz təşəkkürümü bildirirəm. Hesab edirəm ki, bu Konstitusiyanın tələbidir və biz 40 min seçicinin qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsinin qaydalarını qanun ilə müəyyənləşdirməliyik. Hərçənd ki, Konstitusiyaya bu normanın salınması, mən hesab edirəm ki, artıq idi, amma daha xalq öz iradəsini ortaya qoyub, bu, konstitusion normadır. Bir çox ölkələrdə var idi, bizdə də bunu daxil etdilər. Yəni demokratik ölkələrdə, Azərbaycanda da çoxpartiyalı sistem var, parlamentdə çoxlu partiyalar təmsil olunur, müstəqil deputatlar var, hakim partiya var. Yəni seçicilər burada istənilən qanun layihəsini öz millət vəkilləri vasitəsi ilə gündəliyə gətirə, təqdim edə bilirlər. Yəni insanlara da bu qədər əziyyət verməyə ehtiyac qalmazdı. Amma bəziləri, kim isə, ola bilsin, iddia edə bilər ki, yox, bizdə demokratiya yoxdur. Ona görə biz bu hüquqdan istifadə edirik. Demokratiya yoxdursa, onda ümumiyyətlə, heç bu hüquqdan istifadə etməyin də mənası yoxdur. O baxımdan, düşünürəm ki, düzdür, bizdə bu təcrübədən istifadəyə bir cəhd olundu. Amma o şoudan, populizmdən başqa bir şey deyil. Yəni parlamentdə çoxluq bu qanunu qəbul edəcəksə, o çoxluq partiyasının əgər bir nəfər nümayəndəsi belə həmin layihəni dəstəkləmirsə, onu parlamentə təqdim etməyin nə mənası? Yəni əgər bir nəfər razılıq verirsə, o qanunu bəyənersə,

deməli o təklif edər ki, gəlin, bu layihəni müzakirə edək. Əgər hətta bircə nəfər də, onu parlamentə belə təklif etməkdən imtina edirsə, lap tutaq ki, o, burada müzakirə olundu onsuz da o qanun qəbul olunmayacaq, mənə nədir?

Yox əgər məqsəd ictimaiyyətə çatdırmaqdırsa, onda elə layihəni hazırlayın, mətbuatda çap edin, xalq da həmin layihə ilə tanış olsun. Hansı isə deputatın da ağına batar, o qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə edib, bunu Milli Məclisin gündəliyinə təqdim edər. Amma mən nəyi qeyd etmək istəyirəm. Hesab edirəm ki, burada hörmətli Əflatun müəllim də məndən öncə söylədi, yəni biz imkan verməməliyik, kim isə bunu o cür qiymətləndirsin, bu qanun, əslində, seçicilərin bu hüququndan istifadəni məhdudlaşdırmağa, yəni onu çətinləşdirməyə yönəlib. Burada, məsələn, o təşəbbüs qrupunun üzvlərinin sayının 300 nəfər olması, sonra təşəbbüs qrupunun öz fəaliyyəti dövründə yalnız bir layihə təqdim etməsi, Mərkəzi Seçki Komissiyası ilə bağlı məsələ ki, Mərkəzi Seçki Komissiyası iki ay ərzində qərar qəbul edir. Sonra, Mərkəzi Seçki Komissiyasının ekspertiza keçirməsi, hesab edirəm ki, Mərkəzi Seçki Komissiyası yalnız təşəbbüs qrupunu qeydə almalıdır, qeydə alandan sonra da onlara imza vərəqəsi verməlidir və imza vərəqələri qayıdandan sonra onu yoxlamalıdır və Milli Məclisə göndərməlidir. Milli Məclisin, bizim ki, iki ay vaxtımız var, o qanuna baxaq, biz müvafiq rəy üçün göndərməliyik, əgər ekspertiza lazımdırsa, həmin ekspertiza rəyini Milli Məclis almalıdır və iki ay ərzində də baxmalıdır. Məsələn, bizdə əgər prezident seçkiləri, parlament seçkiləri iki ay ərzində keçirilsə, prezident seçkilərində bəzən 10–15 namizəd ola bilər. Amma onların hamısı qısa bir müddətdə yoxlanılırsa, tutaq ki, bir təşəbbüs qrupunun təqdim etdiyi 40 min

imzanın yoxlanılması üçün, – prezident seçkilərində də 40 min imza lazımdır, – yəni iki ay müddətin, bütün seçki müddətinin qoyulmağı, sözsüz ki, müəyyən suallar doğuracaq. Düşünürəm ki, bu xırda detalları biz aradan qaldırısaq, ümumən, mən qanunu çox normal bir qanun hesab edirəm və bu düzəlişlər ilə sözsüz, mən bu qanun layihəsinə səs verəcəyəm. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qənirə Paşayeva.

Q.Pasayeva. Hörmətli Sədr, hörmətli millət vəkilləri və media nümayəndələri! Mən də bu qanun layihəsinə dəstəkləyirəm. Çox önəmli bir sənəddir. Bu layihəni hazırlayan və əməyi keçən hər kəsə təşəkkürümüzü bildiririk, çünki 40 min vətəndaşımıza qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etmə haqqının verilməsi demokratik cəmiyyətin inkişafı prosesinə də özünün çox müsbət töhvələrini göstərəcək.

Amma mən də həmkarlarım kimi bəzi məsələləri vurğulamaq istəyirəm. Birinci oxunuşdur, ikinci oxunuşda bu məsələlərə diqqət ayrılmasını istəyərdim. İlk öncə, Əli müəllim bəzi ölkələrin təcrübələrini, bu istiqamətdə qanunvericiliklərini misal çəkdi. Bu məsələdə digər ölkələrin də təcrübəsindən yararlanılıbmı? Çünki 300 nəfər təşəbbüs qrupunu yaradır, – bu, az rəqəm deyil, böyük bir rəqəmdir, – o qrupun yaradılması prosesi da asan deyil. Orada bütün işlər görülür, nədən məhdudlaşdırılır ki, bir təşəbbüs qrupu öz fəaliyyəti dövründə yalnız bir layihəni təqdim edə bilər. Əgər bunlar bütün bu proseduraları yüksək səviyyədə həyata keçirə, 40 min vətəndaşın imzasını qazana, layihəni yüksək səviyyədə həyata keçirə, yaxşı fəaliyyət göstərə bilirlərsə, nədən biz bu təşəbbüs qrupunun fəaliyyətini məhdudlaşdırırıq ki, olar yalnız bir layihəni təqdim edə bilərlər. Bəlkə ola bilsin ki, layi-

hələrin tez-tez təqdimatı çətinlik yarada bilər. Amma bu məhdudluğu bəlkə bir az azalda. Mənə elə gəlir ki, sadəcə bir dəfə təqdim edə bilər məsələsinə baxmaq lazımdır. Çünki belə bir qrupun yaradılması onsuz da asan bir proses deyil. Sadəcə bir layihə ilə yekunlaşdırmaq nə qədər doğru yanaşmadır, istədik Əli müəllim aydınlıq gətirsin.

İkinci bir məsələ, maddə ilə ikinci oxunuşda deyərik, amma dövlət büdcəsi vəsaitinin istifadəsini nəzərdə tutan layihəyə dair müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın rəyinə əsasən layihənin tətbiqinin maliyyələşdirilməsi üçün müvafiq vəsait olmadıqda imtina oluna bilər. Dövlət büdcəsi müəyyənləşir, dövlət büdcəsində artıq konkret maddələr var, vəsaitlər müəyyənləşir. Məsələn, il ərzində bir layihə gətirildi, təqdim etdilər, hazırladılar və təbii ki, burada müsbət rəy çətin olacaq. Çünki artıq büdcə ilə bağlı qərar qəbul olunub, vəsaitlər maddə ilə ayrılıb. Burada daha çox mənfi rəyin gələ bilməsi ehtimalını nəzərə alaraq, amma bəlkə bu layihə çox vacibdir, gələn ilin büdcəsi ilə bağlı bu məsələyə baxılmasının nəzərdə tutulması kimi yanaşmalar olsa, daha yaxşı olmazmı? Yoxsa, elə bu il vəsait yoxdursa, biz bundan imtina edirik. Bu boyda iş görülməyə, əziyyət çəkiləcəkdir, bəlkə də çox yaxşı bir layihədir, bundan belə tez imtina edildikdən sonra təzədən bütün işləri yenidən başlamağa olacaq. Bu məsələlərə baxılması yaxşı olardı. Doğrudan da, bu çox önəmlidir ki, vətəndaşlarımıza bu hüquq verilir, bu, demokratik cəmiyyət quruculuğunda önəmli bir addımdır, həm də ilkin başlayacaq bir prosesdir. Vətəndaşlarımızın bu təşəbbüslərini daha fəal şəkildə təqdim etməsi imkanlarının genişləndirilməsinə baxmaq daha yaxşı olardı. Mən düşünürəm, nəinki məh-

dudlaşdırmaq, daha çox genişləndirmək imkanlarına baxılmalıdır. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Əli müəllim, ikinci oxunuşda cavab verəcəksiniz, ya indi?

Ə.Hüseynli. Oqtay müəllim, burada qaldırılan bir sıra məsələlər var, mən ictimai müzakirələr də olduğuna görə çıxışında onları qeyd etdim. İndi də cavablandıra bilərəm. Bir sıra məsələləri isə ikinci oxunuş ərəfəsində də deyə bilərəm.

Birincisi, 300 nəfər təşəbbüs qrupu ilə bağlı. Biz, axı, model olaraq qeyd etdim ki, 60 seçki dairəsi ən azı 500 seçici imzası, artıq bu, daha miqyaslı bir işdir. Üstəgəl təşəbbüs qrupunun üzərinə düşən bir sıra vacib məsələlər var, misal üçün, layihə ilə, ekspertiza ilə bağlı. Bizə bu suallar ünvanlanırdı. Belə bir təəssürat yaratmaq cəhdi var idi ki, təşəbbüs qrupunun 300 nəfər olması çoxdur və bu prosesin qarşısını alar. Amma əksinə, əgər 40 min vətəndaş belə bir təşəbbüslə çıxış edərsə, bizim məqsədimiz o prosesə bir dəstək olmaqdır. Mən də sual verirəm: 40 min vətəndaşın imzasını toplayacaq bir iqtidarı varsa, belə bir vacib məsələ varsa, 300 nəfər olması təşəbbüs qrupuna nəyə mane olur? Yəni hesab edin ki, 300 nəfərlik təşəbbüs qrupu da 40 min vətəndaşın içərisindən yararır. Yəni burada bizim məqsədimiz çox pozitivdir.

O ki qaldı həm Elmira xanımın, həm də Qənirə xanımın dövlət büdcəsi ilə bağlı bir sualı oldu. Ümumiyyətlə, bəli, dövlət büdcəsi ilə bağlı olan məsələlərdə məhdudiyyət var, yəni bütövlükdə bu məsələlərlə bağlı layihə təqdim etmək olmaz. Burada ideya ondan ibarətdir ki, elə bir layihə təqdim olundu, ona vəsait lazımdır, böyük bir ekspertizadan keçməlidir. Mən məlumat üçün sizə deyim ki, biz də, misal üçün, millət vəkili də layihə təqdim edəndə ekspertizadan

keçməlidir. Yəni həmin layihə, qanun layihəsinin icrası zamanı vəsait lazımdırsa, o vəsaitin mənbəyi öncədən bilinməlidir. O nəzərdə tutulur. Yəni bu, onsuz da qadağandır və mən sizə deyim ki, bir çox ölkələrdə belədir. Bu, təbiidir, axı, dövlət büdcəsi, əmək haqları məsələləri, bunlar parlamentdə qəbul olunur. Amma söhbət burada ondan gedir ki, bir layihə təqdim olundu, hansısa sosial və yaxud istənilən bir məsələ, mədəniyyətlə bağlı bir məsələ, onun icraya keçirilməsi üçün vəsait lazım ola bilər, ona görə onun ekspertizası keçirilməlidir. Yenə deyirəm, bu, digər qanunvericilik təşəbbüsü subyektlərinə də aid olan bir tələbdir.

Ümumiyyətlə, hörmətli həmkarlar, 40 min vətəndaşın qanunvericilik təşəbbüsü hüququ ilə bağlı onların üzərinə qoyduğumuz bu tələblər, ekspertiza və sair, bunlar digər qanunvericilik təşəbbüsü subyektləri üçün də vacibdir və onların da üzərinə qoyulur. Biz burada xüsusi bir yeni müddət fikirləşməmişik. Yönelirik “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Qanuna.

Bütövlükdə, həmkarlarıma bir daha təşəkkür edirəm ki, bu qanunun qəbulu ilə bağlı pozitiv fikirlər söylədilər. Həqiqətən də, bu, Konstitusiyamızın tələbindən irəli gəlir. Ümumiyyətlə, əlbəttə ki, xalq təşəbbüsü institutu ölkədə demokratiyanın göstəricilərindən biridir. O zaman biz Konstitusiyamıza bu dəyişikliyi edəndə də məhz Konstitusiyamızın daha da mütərəqqi olması ilə bağlı bir niyyət nəzərdə tutmuşduq. Həmkarlarımdan bir daha səs vermələrini xahiş edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Əgər başqa təklif yoxdursa, qanun layihəsinə birinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

Lehinə

(saat 13.09 dəq.)

103

Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Bugünkü iclasımız sona çatdı. Sağ olun.